

מי מחמיר ומי מקל בשמיטה?

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א, ח-י

משקין בית השלחין בשביעית והיא שדה הזריעה שצמאה ביותר, וכן שדה האילנות... האילנות שלא יפסדו... ומפני מה התיירו כל אלה, שאם לא ישקה תעשה הארץ מלחה וימות כל עץ שבה, והואיל ואיסור הדברים האלו וכיוצא בהם מדבריהם לא גזרו על אלו שאין אסור מן התורה...

חזון איש שביעית, כא, יד

דמתירין הפירה, ונראה דהא דכי רבנו ותעשה הארץ מליחה וימות כג עץ אין הכונה דחיבש העץ ולא תעשה פרי לעולם אלא ימות בשנה זו ולא יבשנו פירותיו ומלינו חיוב י"ד ימות בארץ גזעו מריה מים יפריח וגו' ומש"כ תעשה הארץ מליחה הוא טעם למה שסיים וימות כג עץ אבל אין כאן הפסד הארץ לשנה הבאה חדע דהרי ר"י יחזי ס"ל תוגדות דאורייתא וא"כ לא החירו אלא בזה"ל אבל בזמן שזיהמ"ק קיום אסורה השקאה וא"כ בשנה שביעית ימות כל עץ בית השלחין ואי כל אילנות כבית השלחין [וכמו שלדדנו בס"י כ"ז] ימותו כל עצי הארץ וכאשר יטפו אחר שביעית לא יכיו להם הירוש ויזהר עד שנת הרביעית וזו דבר נמנע ואי יתקיימו בנס הרי זה נס יותר מהצרכה בשנה ששית ולמה לא הזכירו הכתוב ולא הזכירו חז"ל, וע"כ ל"ל דמתירין השקאה משום הפירות

מנכ"ש] אלא כ"כ דחיישינן להפסד פירות, אלא ודאי כונת רבנו בשנה השביעית יפסדו כל הפירות ועל הפסד הפירות יאמרו הפסד האילנות, וכ"מ דדן ממרסין ולא יכסה צפ"צ מ"י וצרימו

3. שבת הארץ, א, ה

האילן, שיהי' ראוי לעבודתו לאחר השמיטה. אבל עבודה שהיא לצורך הפירות לעולם אסורה. שמה שהוא לצורך הפירות הפקיעה תורה. שהפקירה את פירות שביעית לכל. וסלקה יד הבעלים מהם. ואפילו כשהם נאבדים אסור לעשות עבודה בשבילם. ואין"ו סומכין את האילנות בקנין ודוקרנים מן הצדדים, ואם הוא לצורך הפירות לעולם אסור.

שבת הארץ, ד, ד

שינוי ללכת בו אחר לקיטה לכל דיני תורה, ואם גדל כולו בששית ונלקט בשביעית יש בו תורת קדושת פירות שביעית לכל הלכותיה. מ"מ לענין דין איסור ספיחים לא גזרו רק אם היה עיקר גידולו בשביעית. דהיינו שצמחו בשביעית, אבל אם צמחו בששית. אע"פ שנלקטו בשביעית, אע"פ שיש בו דין קדושת שביעית. לענין איסור סחורה והפסד וכל הלכות שביעית. אבל דין איסור אכילה של ספיחי שביעית אין בו. ואלה הם הירקות.

חזון איש, שביעית, כב, ב

גראה דירק פגורע קום רייכ דמחר משום ספיוח לדעת ריש
 וברמזין אף כרוז וכי"צ שיואלין פלך חדשים גי"כ מותרים
 משום ספיוח ואל"כ דנחוי קדושין ב' ב' כחבו דהעלים החדשים
 דדונין בפ"ע זה אינו רק לענין ק"ש למשי"כ דאזלין דתר רוב
 גידולן אצל לענין ספיוח כיון דלא גזרו על זה שלמה בשמיה סגל
 מותר שהעלים החדשים אף אפ' נדון אותן בפ"ע כלא גידולן באופי
 של פיחה חילן ואין ראוי לאוסרן משום ספיוח, והדבר מוכח
 דמ"י ברמזין משמע דבמחוי בשמיה סג'י לכחור ספיוח והלא כל
 הקלחים מזליחין עלן ונמלא דהעלים גלגל כולם בשמיה ואפ"כ
 אין צהם משום ספיוח.

חזון איש, שביעית, כ"ב, ב

(ג) גראה דעזם המרטה שנה אחת תבואה בגדל בחורף ובשנה
 אחת מניחין אותה צורה בחורף חורשין אותה בקץ
 מיני קטניות ספיוח המולין בחורף מן התבואה מותרין משום
 ספיוח כדן שדה צור ושדה פ"ד, ולפ"ז גם אם ארעו
 לפני ראש השנה של שביעית מפני שלא ראו להניח צורה ויפשו
 הפרצים עליה התבואה הגדילה מותרת משום ספיוח ואין לומר
 כיון שארעה כרי גלה דעתו שהיא שדה זריעה כיון שלא זרע
 בזמן הזריעה זרעה זו לא הוי כדעבדי אינשי וכל עיקרה משום
 שמירת שביעית ולולא איסור שביעית ודאי לא יתחא ל"י בזריעה
 זו לא יתחא בשביל זה מדין שדה צור ואין כאן גזירה דלמא זרע
 ויתאר ספיוח הן דאי"כ לא הוי מפסיד שדכו והיה זרע בקין
 ולא בחורף ומיהו התבואה קדושה בקדושת שביעית.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יד עמוד ב

תניא: לעולם הלכה כדברי בית הלל. והרוצה לעשות כדברי בית שמאי - עושה, כדברי בית הלל - עושה.
 מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע, מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר
 והכסיל בחשך הולך. אלא: אי כבית שמאי בקוליהון ובחומריהון, אי כבית הלל בקוליהון ובחומריהון!

רש"י מסכת ראש השנה דף יד עמוד ב

מקולי בית שמאי כו' - בעירובין מפרש לה במחלוקת אחת, שיש מקום שנוטין בה דברי בית שמאי להקל,
 ויש מקום שנוטין בה דברי בית הלל להקל, כגון: כמה חסרון בשדרה שלא תטמא באהל, בית שמאי
 אומרים: שתי חוליות, ובית הלל אומרים: חוליה אחת, וכן לטרפה, נמצאו דברי בית שמאי מקילין
 בטריפה ואומר עד שתחסר שתי חוליות, ובית הלל מחמירין בה ומקילין לענין טומאה, לומר שכיון
 שחסרה חוליא אחת אינה מטמאה, והאוחז בזו קולי בית שמאי וקולי בית הלל - רשע, שהרי דבריו
 סותרין זה את זה כדי להקל, והאוחז בחומרי שניהם - כסיל בחשך הולך הוא, שאינו יודע להבחין על מי
 לסמוך, אבל בשתי מחלוקות שהקילו אלו בזה ואלו בזה - אין כאן לא משום רשע ולא משום סכלות,
 דסבירא ליה בהא כבית שמאי ובהא כבית הלל.

תוספות מסכת עירובין דף ו עמוד ב

...וכי משום דהלכתא כוותיה בחד דוכתא יהא הלכה כמותו בכל מקום ובכמה מקומות קיימא לן כמר
בהא וכמר בהא...

ספר מסילת ישרים פרק כ

מה שצריך לבאר עתה הוא משקל החסידות הזה, והוא ענין עקרי מאד מאד, ותדע באמת שזהו
המלאכה הקשה שבחסידות כי דקותו רב...

הנה מה שצריך להבין הוא כי אין לדון דברי החסידות על מראיהן הראשון, **אלא צריך לעיין ולהתבונן**
עד היכן תולדות המעשה מגיעות, כי לפעמים המעשה בעצמו יראה טוב, ולפי שהתולדות רעות יתחייב
להניחו, ולו יעשה אותו יהיה חוטא ולא חסיד... הרי לך שאין לדון בחסידות המעשה באשר הוא שם לבד,
אך צריך לפנות כה וכה לכל הצדדין שיוכל שכל האדם לראות, **עד שידון באמת איזה יכשר יותר**
העשיה או הפרישה...

ראה פשוט הוא שראוי לכל אדם להיות מקדים ורץ לדבר מצוה ולהשתדל להיות מן העוסקים בה, אך
הנה לפעמים יכול להולד מזה מריבה שיותר תתבזה המצוה, ויתחלל בה שם שמים ממה שיתכבד,
בכיוצא בזה ודאי שחייב החסיד להניח את המצוה ולא לרדוף אחריה.